

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 231/2026-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného AKKB, spol. s r. o., Štefánikova 18, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/25/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. januára 2026 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/25/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje tiež prikázať Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/25/2017 konať bez zbytočných prieťahov, priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, a to za porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru 11 766 eur od okresného súdu, 638 eur od krajského súdu a za porušenie základného práva podľa čl. 46 ústavy od okresného súdu 500 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu je stranou sporu proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu o neplatnosť odstúpenia od nájomných zmlúv č. PNZ – P41758/05.00 a č. PNZ – P44025/06.00. Napadnuté konanie sťažovateľ inicioval na okresnom súde 6. apríla 2017 podaním žaloby, v ktorej argumentoval, že mu nikdy neboli doručené odstúpenia od nájomných zmlúv, neboli zákonne odôvodnené ani neboli preukázané žiadne zákonné dôvody, ktoré podmieňujú možnosť odstúpenia od zmlúv. Opíšuť podrobne

chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ v podstatnej časti uvádza, že okresný súd v jeho veci meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 11C/25/2017 z 3. septembra 2024, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu podal 22. novembra 2024 odvolanie, ktorého odpis 28. januára 2025 doručil aj právnemu zástupcovi žalovaného. Súdny spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 6. mája 2025, teda viac ako 8 mesiacov po vyhlásení rozsudku súdom prvej inštancie. O odvolaní zatiaľ rozhodnuté nebolo a podľa sťažovateľa predstavuje nečinnosť krajského súdu štyri mesiace z celkových siedmich mesiacov od predloženia spisu.

3. Sťažovateľ poukazuje aj na to, že v priebehu napadnutého konania u žalovaného dochádzalo opakovane k zmene právneho zástupcu, čo prispelo k dĺžke súdneho sporu. Uvedené konštatoval aj ústavný súd v náleze č. k. I. ÚS 430/2023-43 zo 7. decembra 2023, ktorým rozhodol o ústavnej sťažnosti na prietahy v napadnutom konaní podanou žalovaným. Sťažovateľ ďalej vymedzuje konkrétne obdobia nečinnosti okresného súdu a súhrne numericky vyjadruje dĺžku prietahov v jeho postupe v trvaní 6 rokov, 5 mesiacov a 23 dní. Nečinnosťou okresného súdu došlo podľa sťažovateľa aj k odopretiu spravodlivosti, a teda k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Tvrdí, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom napadnutého konania, nadobudol kúpnu zmluvou z 22. mája 2002 a súčasne s vlastníckym právom k pozemkom nadobudol aj užívacie právo k nevysporiadaným pozemkom. Sťažovateľ tiež obšírne opisuje svoju ťaživú finančnú situáciu, insolventnosť, zdravotné komplikácie spôsobené stresom, zvýrazňujúc nepriaznivý dopad súdneho sporu na jeho fyzické i psychické zdravie a pripája prílohy vzťahujúce sa na vec samú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľa spočíva v tvrdenom porušení ním označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, poukazujúc pritom na závery ústavného súdu obsiahnuté v náleze sp. zn. I. ÚS 430/2023-43 zo 7. decembra 2023. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (ktoré vyčísluje v bode 54 ústavnej sťažnosti na sumu 30 930 eur, pozn.) odôvodňuje významom výsledku napadnutého konania, keďže sťažovateľovi je znemožnené obhospodarovanie pozemkov a nakladanie s jeho majetkom. Ako samostatne hospodáriaci roľník využíval pozemky ako zdroj živobytia pre seba i svoju rodinu a dlhotrvajúcou nečinnosťou okresného súdu mu bola spôsobená ujma najmä na jeho zdraví.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Postup okresného súdu v napadnutom konaní bol už v minulosti predmetom ústavného prieskumu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti žalovaného Slovenského pozemkového fondu. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 430/2023-43 zo 7. decembra 2023, právoplatným 22. januára 2024, konštatoval porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prierahov a priznal nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

7. Ústavný súd považoval s ohľadom na obsah predloženej ústavnej sťažnosti a z nej vyplývajúci aktuálny stav napadnutého konania v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde za vhodné požiadať okresný súd o vyjadrenie sa k jej obsahu. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/41/2026 zo 4. februára 2026, pripájajúc podrobný opis priebehu napadnutého konania a chronologický prehľad realizovaných procesných úkonov (zhodujúcich sa s opisom sťažovateľa) v podstatnej časti poukázal na to, že spis sp. zn. 11C/25/2017 sa nachádza na krajskom súde na odvolacom konaní od 13. mája 2025 po tom, ako bola vec rozhodnutá rozsudkom z 3. septembra 2024. Pokiaľ ide o kritériá posudzované pri tvrdených prierahoch, okresný súd uviedol, že predmet konania bol skutkovo aj právne náročný. Konania o platnosť, resp. neplatnosť odstúpenia od zmluvy tvoria súčasť rozhodovacej činnosti súdu, patria však medzi konania najnáročnejšie na dokazovanie. Práve pre skutkovú a právnu náročnosť strany sporu mali záujem ukončiť spor mimosúdne. K správaniu strán sporu je potrebné uviesť, že sťažovateľ opakovane menil petit žaloby, jeho podania boli často neurčité a nejednoznačné a na jeho žiadosť alebo pre podané procesné návrhy bolo odročených 5 pojednávaní (7. septembra 2018, 8. marca 2019, 14. septembra 2023, 28. septembra 2023 a 22. februára 2024, pozn.). Aj podľa okresného súdu k dĺžke konania prispel i žalovaný opakovanými zmenami právnych zástupcov a v nadväznosti na zmenu právneho zastúpenia podával rozsiahle meritórne vyjadrenia s vyžiadanim dlhej lehoty na oboznámenie sa s obsahom spisu. Samotná dĺžka konania je zrejماً, výslovnú nečinnosť okresného súdu je možné konštatovať v období od 22. septembra 2021 (návrat spisu z odvolacieho súdu po rozhodnutí o zrušení oslobodenia od súdneho poplatku) do 22. júla 2022 (rozhodnutie o zmene žaloby).

7.1. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa k nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 500 000 eur za porušenie čl. 46 ústavy okresný súd zdôraznil, že uvedené nie je v súlade s ochranou, ktorú tento článok sťažovateľovi poskytuje. Obdobne odôvodnenie ústavnej sťažnosti v bodoch 68 až 80 je podľa okresného súdu mimo rámec prieskumu ústavného súdu, pretože s konaním sp. zn. 11C/25/2017 nijako nesúvisí. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 3. septembra 2024 nevyplýva, aby kúpna zmluva z 22. mája 2002 bola vo vzťahu k predmetu konania vôbec relevantná. V odôvodnení rozsudku sa zmienka o kúpnej zmluve nenachádza, preto nie je zrejmé, aký vzťah má kúpna zmluva ku požadovanému určení a ako súvisí s dôvodmi ústavnej sťažnosti. Sám sťažovateľ vymedzil nárok ako „neplatnosť odstúpenia od nájomných zmlúv“, preto ak bol vlastníkom nehnuteľností od roku 2002, nebol dôvod na požadované určenie. Rovnako nie je zrejmé, z akého dôvodu sťažovateľ uzatváral nájomné zmluvy, ak tvrdí, že mu užívacie právo ku všetkým pozemkom patrilo už na základe kúpnej zmluvy. Z vyjadrení žalovaného bolo zistené, že od nájomných zmlúv odstúpil pre neplnenie povinnosti sťažovateľa platiť nájomné, pre nezabezpečenie využívania poľnohospodárskej pôdy a neplnil si ani daňové povinnosti vo vzťahu k obci.

7.2. Ústavný súd nepovažoval za nevyhnutné doručovať vyjadrenie okresného súdu sťažovateľovi na repliku, pretože je tvrdenia v zásade nespochybnilo a pokiaľ ide o skutočnosti v ňom uvádzané, sú nesporne sťažovateľovi známe.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, IV. ÚS 173/2021) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí aj pre právo podľa čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, II. ÚS 464/2018).

10. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž aj požiadavka, aby ústavná sťažnosť smerovala proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci k predchádzaniu zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020).

11. Aplikujúc citovanú ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu na daný prípad možno dospieť k záveru, že ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená v čase, keď k namietaným zbytočným prietahom v procese rozhodovania súdom prvej inštancie už nedochádzalo. Okresný súd vo veci sťažovateľa meritorne rozhodol rozsudkom sp. zn. 11C/25/2017 z 3. septembra 2024, proti ktorému sťažovateľ podal 22. novembra 2024 odvolanie. Z obsahu ústavnej sťažnosti i vyjadrenia okresného súdu ústavný súd považoval za preukázané, že súdny spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 13. mája 2025. Ústavná sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta nečinnosť a prietahy v postupe okresného súdu, bola ústavnému súdu doručená 22. januára 2026, keď sa vec 8 mesiacov nachádzala mimo dispozície súdu prvej inštancie. Pre neúplnosť ústavnej sťažnosti (najmä jej petitu) ústavný súd dopytom na krajskom súde zistil, že v sťažovateľovej veci aktuálne koná a rozhoduje krajský súd v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/68/2025, pričom doterajšia dĺžka predstavuje 11 mesiacov, čo je z ústavnoprávneho hľadiska zatiaľ akceptovateľná doba.

12. Nemožno ponechať bez povšimnutia, že ak sťažovateľ namieta nečinnosť okresného súdu v konaní vedenom od roku 2017, mal dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou sťažnosťou porušenie jeho práv v čase, keď prvoinstančný súd mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď

už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) tento už nemohol nijako ovplyvniť (vec bola zaslaná odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní). Z ústavnej sťažnosti a obsahu spisového materiálu pritom nie je zrejmé, či sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy predsedovi súdu a či počas doterajšieho trvania konania postup súdu urgoval. Tým sťažovateľ evidentne nepostupoval v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“ [t. j. „práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým)“], ktorú samozrejme dopĺňa výsostná povinnosť súdu konať tak, aby sa čo najskôr odstránila právna neistota toho, kto sa na súd obrátil. Sporová strana či účastník konania, ktorému prioritne ide o čo najrýchlejšie rozhodnutie v jeho veci, nemôže byť len pasívnym pozorovateľom postupu v jeho veci konajúcich súdov, najmä ak poukazuje na význam sporu pre jeho osobu, tak ako to robí sťažovateľ.

13. S ohľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že v postupe okresného súdu nevzhladol okolnosť, ktorá by mu umožňovala prijať ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie, a preto ju ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vo vzťahu ku krajskému súdu bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, pre neurčitý, a tým aj nevykonateľný sťažnostný petit (chýbajúca spisová značka) a tiež nedostatok akéhokoľvek odôvodnenia.

14. Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že nie je povinný odstraňovať nedostatky ústavnej sťažnosti z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom: Povinnosti advokáta vyplývajúce aj z § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

15. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, v bodoch 63 až 80 svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ, citujúc relevantnú právnu úpravu a judikatúru ústavného súdu, tvrdí, že nečinnosťou okresného súdu, enormnou dĺžkou napadnutého konania a extrémnymi prietahmi došlo k odopretiu spravodlivosti a bol mu odopretý prístup k súdu. V časti petitu ústavnej sťažnosti (návrhu na rozhodnutie) však označenie tohto práva absentuje. Ústavný súd, súc viazaný petitom ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), preto považoval tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu len za súčasť jeho sťažnostnej argumentácie.

16. Na okraj a doplnenie bodu 14 odôvodnenia tohto uznesenia veci ústavný súd dodáva, že napriek kvalifikovanému právnenému zastúpeniu sťažovateľa ústavná sťažnosť vykazuje mnohé nepresnosti a chyby. Osobitne v časti návrhu na rozhodnutie je ústavná sťažnosť formulovaná zmätočne a neurčito, keď sťažovateľ požaduje od ústavného súdu, aby krajskému súdu prikázal konať [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde] v konaní pod sp. zn. 11C/25/2017, teda v konaní vedenom pred súdom prvej inštancie. Tiež žiada priznanie primeraného finančného zadosťučinenia [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] od krajského súdu, ktorého postup svojou ústavnou sťažnosťou ani nenamieta. Ústavný súd tiež pripomína, že primerané finančné zadosťučinenie má subsidiárnu povahu a jeho priznanie predstavuje dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany (to ale nie je prípad sťažovateľa), nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018). V žiadnom prípade však tento inštitút nemôže slúžiť ako kompenzácia sťažovateľa v prípade jeho neúspechu v súdnom spore vedenom pred všeobecným súdom.

17. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok omietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

18. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok adresoval ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu